

Robert de Duivel

1. Hoe Hubertus, hertog van Normandië trouwde met de dochter van de hertog van Bourgondië

Vele jaren geleden leefde in Normandië een hertog, die Hubertus heette. Hij was een dapper en goed ridder, vreesde God en regeerde rechtvaardig. Zijn rijkdom werd nog overtroffen door zijn deugd en hij werd in de annalen van zijn tijd geroemd als een groot man.

Op Kerstmis hield hij hof in Vernon aan de Seine en al zijn ridders en baronnen omringden hem.

Eén van hen zei: 'Genadige heer, wij voelen ons gelukkig onder uw bewind, maar er is één ding, dat ons met zorg vervult. Ge zijt als ieder onzer een sterfelijk man. En wij vrezen dat er twisten zullen uitbreken in dit goede land, wanneer ge geen erfgenaam hebt om u op te volgen, als u plotseling sterft. Daarom vragen wij u: zoek een gemalin, zodat de toekomst even vredig en voorspoedig zal zijn als deze tijd.'

De hertog lachte.

'Uw voorstel is goed,' zei hij, 'maar de keuze is moeilijk. Ik kan geen vrouw kiezen van hogere noch van lagere rang dan de mijne; deed ik het wel, dan zouden de moeilijkheden niet uitblijven. Ik zal moeten wachten tot God mij haar toevoert.'

Nauwelijks was hij uitgesproken, of een der aanzienlijkste baronnen nam het woord: 'Genadige heer hertog, uw woorden zijn die van een wijs man. Maar ik kan u dit zeggen: de hertog van Bourgondië heeft een dochter van uw rang, die bovendien liefvallig, schrander en zedig is; ik ben overtuigd dat de verwanten een verbintenis met u zouden toejuichen en dat het meisje uw aanzoek niet zal weigeren.'

Onmiddellijk verzocht de hertog de oude edelman met een groot gevolg naar het hof van Bourgondië te vertrekken en het huwelijksvoorstel over te brengen. Na de bruiloft, die met veel pracht en praal werd gevierd, voerde Hubertus zijn bruid, begeleid door een stoet van edele heren en vrouwen, naar zijn burcht en begon met haar een vrolijk doch godvruchtig leven; hij beminde haar meer dan zichzelf, zij beantwoordde zijn liefde en was even rijk aan deugden en goedhartigheid als hij.

2. Hoe hertog Hubertus en zijn gemalin geen kinderen kregen en tot welke zonde dit feit hen voerde

Achttien jaar lang leefden de hertog en de hertogin samen zonder dat er kinderen werden geboren. God alleen wist, waarom Hij hun dit geluk niet gunde. Toch vergaten zij Hem niet, dienden Hem door goede werken en baden dagelijks om van hun gemeenschappelijke eenzaamheid te worden verlost.

Omdat dit gebed niet verhoord werd, voelde Hubertus zich ongelukkig en hij zei tegen zijn vrouw: 'Het schijnt wel zeker dat wij samen geen kinderen zullen krijgen. Hij die ons samengebracht heeft, heeft een grote zonde tegen ons begaan. Hij heeft twee mensen ongelukkig gemaakt, die zonder zijn raad in een huwelijk met een ander de vreugde van hun leven zouden hebben gevonden. Ondanks dat heb ik u lief en géén andere vrouw zou in staat zijn mij zo te bekoren als gij het doet.'

'Het is Gods wil,' antwoordde de hertogin, 'en wij moeten ons buigen voor Hem, geduldig en onderworpen.'

Enige tijd later ging de hertog op jacht. Terwijl hij voortreed op zijn lievelingspaard, sprak hij in zichzelf: 'Ik heb God gediend naar mijn beste weten en wat heeft het mij gebaat? De eenvoudigste van mijn onderdanen is gelukkig als hij zijn kinderen aanziet; dit geluk moet ik ontberen, God verhoort mijn smeekbeden niet en beantwoordt mijn deemoedige liefde met haat. Werkelijk, ik heb reden eindelijk aan zijn genade en barmhartigheid te twijfelen en mijn hart aan de duivel te geven.'

Vervuld van deze gedachten keerde hij naar huis terug. En toen hij zijn vrouw zag, omarmde hij haar en sprak: 'Waarom dien je God nog, dwaze vrouw? Hij luistert niet naar je dringende beden. De wilde dieren uit het woud schenkt Hij jongen en de vogels broeden hun eieren uit, maar jou heeft Hij met de vloek der onvruchtbaarheid gestraft. Dat is het loon voor je weldaden, je vasten en je vrijwillige boete. Hij heeft ons vergeten; waarom zullen wij dan ook Hem niet verloochenen? Wij kunnen lustig leven en ons overgeven aan de vreugden der wereld, nu Hij zijn hemel voor ons gesloten houdt.'

Door dergelijke drogredenen verleidde hij zijn vrome gemalin en ook zij riep tenslotte uit: 'Nu God mij niet ver-

horen wil, aanvaard ik de duivel als mijn heer en als ons door zijn macht een kind geboren wordt, geef ik het hem over met lijf en ziel.'

En inderdaad, de hertogin baarde een zoon, die door duivelse lusten werd beheerst.

3. Hoe Robert geboren werd en reeds als kind de boosheid van zijn hart openbaarde

Tijdens de geboorte van het kind steeg een wolk op, zodat het stikdonker werd midden op de dag. De donder ratelde en bliksemschichten vlamden door het duister. De hertog en hertogin vreesden dat het slot ineen zou storten, wat met een van de vleugels ook werkelijk gebeurde. De storm woedde, het einde der wereld scheen nabij.

Toen het onweer weggedreven was, de hemel weer helder en zonnig, hield men het kind ten doop: men gaf het jongetje de naam Robert. Wie het kind zag, verwonderde er zich over dat het groot en sterk was als een éénjarige. Tijdens de doop in de kerk schreide hij luid en sloeg om zich heen, zodat hij nauwelijks te temmen was. Na enkele dagen braken de tanden door en de knaap beet zijn min in de borst; niemand wilde hem meer voeden en men moest hem laten drinken uit een hoorn.

Een jaar later was de zoon van de hertog van Normandië krachtig en groot als een vijfjarig kind, hij beheerste de taal volkomen en onttrok zich telkens weer aan het toezicht van zijn ouders. Naarmate hij ouder werd richtte hij meer onheil aan en al gauw was geen mens meer in staat hem te bedwingen.

'Geef hem kameraden, dan zal hij zich wel anders gedragen,' meende de hertog.

Hij kréég kameraden, maar hij speelde niet met hen, sloeg en beet hen en wierp hen met stenen; het gebeurde nu en dan dat hij hun een arm of een been brak. Naarmate hij groter werd, werd hij gevaarlijker. Hij ranselde de kinderen die hij tegenkwam en wendde zich zelfs tot volwassenen, die hij uitschold en met een knuppel te lijf ging. De jongens sloten zich aaneen om zich gemeenschappelijk te verdedigen en als zij hem zagen voorbislenteren, riepen zij: 'Daar komt de duivell' Dan rende hij zonder meer in hun richting en zij vluchtten als schapen voor een wolf. 'Robert de duivel'

noemden zij hem en hij leefde hoe langer hoe ruwer en losbandiger.

‘Laat ons een leermeester voor hem zoeken,’ zei de hertogin.

Het geschiedde: een geleerde geestelijke kwam aan het Normandische hof; het kind was toen zeven jaar, maar hij gedroeg zich als een volwassene. Het duurde niet lang of de priester zag zich genoodzaakt zijn leerling streng te berispen over zijn wangedrag. Hoonlachend greep de jongen een dolk en doodde zijn gouverneur. En toen hij de eerwaarde heer ineen zag zinken, wierp hij de stervende een boek naar het hoofd en riep: ‘Meester, daar is uw geleerdheid; paap noch schrijver zal mij ooit overmeesteren; dat heb ik nu wel voldoende bewezen.’

Het spreekt vanzelf dat niemand bereid was de dode te vervangen, hoeveel geld de hertog beloofde te geven.

Zonder zelfbeheersing, zonder kennis en inzicht groeide de jongen op. Hij verheugde zich over alles wat schadelijk was, haatte alle goedheid en vervolgde de priesters en de gelovigen met spot en gewelddaden. God verachtte hij en zijn medemensen deed hij het grofste onrecht aan; daarom haatten alle onderdanen van zijn vader hem en ook deze zag hem liever dood dan levend in schande.

De hertogin werd voortdurend zwaarmoediger en zij bad God om uitkomst.

‘Heer,’ zei ze tegen haar gemaal, ‘het ontbreekt onze zoon, die verwonderlijk sterk en groot is boven zijn leeftijd, aan mensen, die hem de gelegenheid geven zijn dapperheid te oefenen en als een mensenvriend op te groeien; laat hem tot ridder slaan, zodat hij genoodzaakt wordt ridderlijk te leven.’

‘Hij is pas zeventien jaar,’ was het antwoord, ‘maar hij is volwassen en het schijnt mij toe dat je gelijk hebt.’

4. Hoe Robert tot ridder geslagen werd

Het was op een pinksterdag, dat de hertog zijn voornaamste baronnen opriep om aan zijn hof te verschijnen.

Hij zei tegen Robert: ‘Mijn zoon, hoor wat ik je te zeggen heb. Ik wil je met toestemming van deze heren tot ridder slaan, opdat je voortaan met alle dapperen onder hen omgang hebt en je ridderlijk zult gedragen. Neem je voor van nu af anders te handelen dan je hebt gedaan, geef geen

ergernis, wees mild, hoffelijk en bescheiden, zoals het een waar ridder betaamt.'

Op deze vaderlijke vermaning antwoordde Robert: 'U kunt doen wat u goeddunkt, maar mij is het onverschillig of ik ridder of knecht ben. Ik zal altijd doen wat mij behaagt en vind het helemaal niet nodig mijn tegenwoordige levenswijze te veranderen.'

De zede eiste dat Robert de nacht vóór de ridderslag in vroom gebed en in de kerk wakend zou doorbrengen, maar hij gebruikte de gelegenheid om de gelovigen te bespotten en dacht niet aan God.

De volgende morgen, Pinksterzondag, ontving hij van zijn vader de ridderslag.

Om hem te eren en hem de mogelijkheid te schenken zijn moed te tonen, liet de hertog een toernooi organiseren. Robert kende geen vrees en vechten was zijn lust en zijn leven, maar uit het wapenspel maakte hij een veldslag; hij vergenoegde zich niet met het vertonen van kracht en behendigheid, maar hij trachtte allen die hem tegemoet reden, te schaden en bedreigde zelfs hun leven. Hij hield zo verschrikkelijk huis, dat hij tien paarden verminkte, sommige ridders wonden toebracht en anderen doodde. Toen hertog Hubertus hoorde dat zijn zoon als een dolleman te keer ging, ijelde hij zelf naar het strijdperk om een einde te maken aan de gruwelen; maar Robert gedroeg zich als een zinne-loze, gehoorzaamde zijn vader niet en sloeg als een bezetene om zich heen, totdat hij alleen op het toernooiveld achterbleef. Drie van de beste ridders waren door hem om het leven gebracht en niemand met wie hij zich had gemeten, was ongekwetst weggekomen.

5. Hoe Robert de Duivel een schandelijk roversleven leidde

Toen Robert bemerkte dat geen ridder meer tegenover hem stond, gaf hij zijn paard de sporen en verliet onder luide verwensingen van het volk, dat dit gruwelijke ridderspel had bijgewoond, de stad. Hij reed door het land op zoek naar avontuur en gedroeg zich schandelijker dan ooit, plunderde de rijken, doodde de armen, mishandelde de vrouwen en jonkvrouwen, vermoordde de priesters en beroofde kerken en kloosters. Van alle kanten kwamen er klachten bij de hertog. De een zei: 'Heer, uw zoon heeft mij mijn

vrouw ontrukkt,' een ander: 'hij heeft mijn dochter onteerd,' een derde: 'hij heeft mij beroofd en verwond,' een vierde: 'hij heeft mijn zoon verslagen.'

'Mijn God,' klaagde de hertog, 'hoe vurig heb ik een zoon gewenst en nu is hij de schande van mijn geslacht.'

Een van zijn trouwe ridders gaf hem de volgende raad: 'Zend hem enkele boodschappers en laat hem vòòr u roepen; spreek in tegenwoordigheid van het hele hof met hem en doe een beroep op zijn geweten, verbied hem zich te misdragen en dreig hem met gevangenschap en een rechts-geding.'

De hertog aanvaardde het voorstel. Maar toen Robert de boodschap had vernomen, liet hij door een van zijn bendeleden de bode de ogen uitsteken en sprak honend: 'Zo, nu kun je ongestoord slapen. Ga terug en zeg mijn vader, dat ik mij niet om hem bekommer en dat ik u gestraft heb, om hem te tonen, hoe ik zijn gezanten en bevelen immer zal eren!'

De blinde bode werd door medelijdende boeren naar de hertog teruggevoerd en ze zeiden tot hem: 'Zie heer hertog, hoe uw zoon hem mishandeld heeft.'

Hubertus zag en hoorde wat er gebeurd was; hij raakte buiten zich zelf van woede en riep: 'Deze booswicht zal door niemand meer mijn zoon genoemd worden.'

Een van de raadsheren nam het woord: 'Heer hertog, laat deze Robert, die men de duivel noemt, niet meer voor uw aangezicht verschijnen, laat jacht op hem maken, zodat hij gevangen kan worden genomen en gestraft. Hij vreest God noch de mensen; het is uw plicht als bestuurder van het land geen medelijden met de misdadiger te hebben.'

In overeenstemming met deze raad liet de hertog overal in zijn land bekend maken dat Robert en zijn medeplichtigen gevangen genomen moesten worden en geboeid naar het hof gevoerd. Het was een harde plicht voor een vader en niemand leed zo diep onder dit alles als de moeder, die zich wegens haar ondoordachte woorden vóór Roberts geboorte, de ware schuldige voelde.

Het gerucht van deze plannen drong tot Robert door. Hij werd zo woedend, dat zelfs zijn trawanten bang voor hem werden en hij zwoer een verschrikkelijke eed: 'Ik zal niet rusten voor ik de hertog deemoedig heb gemaakt, zijn heerschappij heb vernietigd en hem tenslotte van het leven heb beroofd.'

In een van de ontoegankelijke wouden van het land liet hij een huis bouwen, zo hecht en sterk, dat zelfs een leger het niet zou kunnen bestormen. En hij omringde zich met het gepeupel uit vele landen: moordenaars en dieven, kerk-schenners en struikrovers, verbannenen en voortvluchtigen en in korte tijd had hij een bende gevormd van de vermetelste en losbandigste creaturen, met wie hij in staat was alle goddelijke en menselijke wetten te overtreden en de macht van de hertog te weerstaan. Ook buiten Normandië werd de troep bekend en gevreesd. Kooplui en pelgrims vermeden de wegen door Normandië, het land verarmde, de boeren durfden ternauwernood hun akkers te bewerken en de burgers waagden zich niet meer buiten de muren.

Met de bitterste haat vervolgde Robert monniken en priesters. Hij plunderde en verbrandde de kerken en doodde hen die hij daarin aantrof.

Het legertje, dat hertog Hubertus tegen hem in het veld bracht, versloeg en verstrooide hij met zijn roekeloze bende; ieder lid wist dat de dood hem wachtte als hij gevangen genomen zou worden en streed met de moed der vertwijfeling. Als het schandelijke dagwerk volbracht was, verzamelden de rovers zich in het huis in het woud en gaf de troep zich over aan de grofste uitpattingen en slemppartijen. De ergste van hen was Robert de duivel.

6. Hoe Robert plotseling tot inkeer komt en besluit zijn levenswijze te veranderen

Er kwam een dag waarop Robert alleen in het woud op avontuur uitging. Daar ontmoette hij zeven pelgrims en viel hen met woede aan. Ze waren groot en sterk en hadden Robert gemakkelijk kunnen verslaan, maar hun vroomheid belette hun kwaad met kwaad, geweld met geweld te vergelden en ze lieten zich ter ere Gods geduldig door de roverhoofdman doodslaan. Met bloed bevlekt rende de boosdoener verder tot hij het slot Arques bereikte. Onderweg had een schaapherder hem meegedeeld dat zijn moeder, de hertogin, daar dezelfde dag zou aankomen. Toen Robert in de nabijheid van het slot kwam, vluchtten mannen en vrouwen die hem herkenden en verborgen zich in de kerk of sloten haastig hun huisdeuren achter zich dicht. Voor de eerste keer in zijn leven schrok hij van dit verschijnsel.

Plotseling drong het tot hem door dat dit niet het gevolg was van zijn voorname positie, maar van zijn verworpenheid. Hij hield zijn paard in en zei tot zichzelf:

‘Hoe komt het dat ieder voor mij vlucht, alsof ik behept ben met melaatsheid of de pest? Ben ik eigenlijk niet de ongelukkigste mens op aarde? God en de mensen haten mij en mijn leven is dat van een vervloekte.’

Onder zulke zwaarmoedige gedachten kwam hij bij de slotpoort en steeg van zijn paard. Geen staljongen durfde te naderen om het dier naar de stal te voeren. Zelf bond hij het vast aan het hek en ging naar de grote zaal, waar zijn moeder zich met haar dienareessen bevond. Zodra zij hem bemerkte, vluchtte zij met de anderen zo snel mogelijk weg.

‘Moeder,’ riep hij smekend, ‘wees niet bang; ik wil met u spreken.’

De hertogin aarzelde.

Toch wendde zij zich om naar haar zoon, terwijl haar gevolg verdween.

Toen zij alleen waren, ging Robert naar zijn moeder toe en riep: ‘Ik bezweer u, moeder, zeg mij hoe het komt dat ik zo meedogenloos en bloeddorstig ben? Mijn boosheid is niet een gevolg van mijn wil, maar zij is mij aangeboren en ik, armzalig man, heb tot nu toe geen poging gedaan om haar te beheersen.’

Nauwelijks had de hertogin deze woorden gehoord of de tranen sprongen haar in de ogen en zij zei: ‘Mijn zoon, mijn ongelukkig kind, neem uw zwaard en dood de vrouw, die u het leven heeft geschonken.’ Zij dacht aan de vloek die zij had uitgesproken vóór de geboorte van deze man.

‘Waarom zou ik u doden, lieve moeder?’ riep hij verwonderd. ‘Ik heb al zoveel kwaad gedaan!’

Toen vertelde de hertogin dat zij hem vóór zijn geboorte met lichaam en ziel aan de duivel had overgegeven. En zij beschuldigde zichzelf van al het kwaad dat was geschied.

Deze openbaring trof Robert als een bliksemstraal. Maar hij vermande zich en riep: ‘De duivel belaagt mij van uur tot uur; nu zweer ik dat ik van dit ogenblik af zal ophouden hem te gehoorzamen. Ik vraag u mijn vader mee te delen dat ik naar Rome vertrek om aan de paus mijn zonden te biechten en ik zal geen rustig ogenblik meer hebben vóór ik met hulp van de Heilige Vader mijzelf uit de macht van de boze geest gered heb.’

Hij boog voor zijn moeder, wendde zich om en liep naar het slotplein. Daar sprong hij op zijn paard en joeg langs de landweg.

De hertogin bleef achter in het kasteel van Arques. Daar voegde zich enkele uren later de hertog bij haar en zij vertelde hem wat er gebeurd was.

‘Wat moet ik beginnen?’ zuchtte zij. ‘Robert kan niet anders doen dan mij haten en vervloeken, want ik ben de schuld van alles; alle misdaden die hij begaan heeft, zijn een gevolg van mijn zonde tegen God.’

‘Heeft onze zoon werkelijk berouw?’ vroeg de hertog.

‘Ja. En hij wil naar Rome gaan om Gods vergeving te vragen.’

‘Het zal wel vergeefs zijn, want hij kan zijn euvel daden nooit meer goed maken. Toch zal ik God bidden hem vergiffenis te schenken. Erbarmt God zich niet over hem, dan zullen wij hem zeker nimmer terugzien.’

7. Hoe Robert zijn trawanten kastijdde en naar Rome trok

Spoorslags reed Robert naar zijn burcht in het woud. Daar zaten zijn medeplichtigen aan tafel en lieten het zich aan niets ontbreken. Het was een uitgezochte troep schurken. Ze juichten luid toen ze hun hoofdman zagen verschijnen en stonden op om hem te eren, in de verwachting dat hij onmiddellijk deel zou nemen aan hun bacchanaal. Maar hij liep naar het hoofdeinde van de tafel en zei: ‘Getrouwe makkers, luistert aandachtig naar wat ik te vertellen heb en neemt mijn woorden ter harte. Jullie weet welk een roekeloos leven wij tot schade van lichaam en ziel hebben geleid, hoeveel kerken wij hebben geplunderd en verwoest, hoeveel mensen, leken en geestelijken, door ons in het verderf zijn gestort. Het aantal van hen die wij mishandeld hebben, is niet te tellen, daarom zijn wij allen een prooi van de duivel en voorbestemd eeuwig in de hel te worden gekweld als God ons niet genadig is. In naam van de barmhartige God, Wiens genade groter is dan onze zonden, bezweer ik jullie op te houden met dit goddeloze leven, boete te doen en betere mensen te worden. Volgt mij, uw heer en meester bij allerlei misdrijven, nu ook op het pad van deugd en berouw. Ik trek naar Rome om daar mijn zonden te belijden en de weg te vinden, die mij weer naar God kan voeren.’

Nauwelijks had hij dit gezegd, of een van zijn wilde kornuiten sprong op en riep: 'Hoort de vos die de passie preekt en een paap wil worden. Hij zal mij niet bedriegen; hij is onze meester en heeft in zijn eentje duizendmaal zwaarder gezondigd dan wij met elkaar: van hem hebben wij dit handwerk geleerd.'

Maar Robert zei ernstig: 'Wat wilt ge, kameraden, moeten wij op de oude weg voortgaan? Ik bid jullie, houdt op met het bedrijven van kwaad en draagt zorg voor uw tijdelijk en eeuwig heil door God om ontferming te smeken.'

Luid gemor steeg op en een van de bende zei: 'Spaar ons je predikaties, meester. Doe wat je goeddunkt, maar wees er verzekerd van, dat noch ik noch onze bondgenoten dit genoeglijke leven in de steek zullen laten. Voor geen geld van de wereld! Het kwaad is onze lust en ons leven; vrouwen en papen vrezden de dood, met ons is dat niet het geval.'

Allen juichten deze woorden toe en Robert zag wel dat geen van hen hem volgen zou. Bij alle duivels zwoeren zij dat zij het nog erger zouden maken dan het tot nu toe geweest was, wat er ook van hen mocht worden.

Die woorden prikkelden Robert. Hij dacht aan de misdaden die nog bedreven zouden worden als zij ongestoord hun gang gingen. Daarom liep hij zwijgend naar de deur, sloot die en stak de sleutel in zijn zak; hij greep een zware knots, liep de zaal weer binnen en sloeg een der booswichten neer. Toen sprongen de anderen op hem af, gewapend en wild van woede, maar Robert voelde zich sterker dan ooit en rekende voorgoed met hen af.

Buiten stond zijn paard te wachten, hij besteeg het en reed in de richting van Rome zo snel het hem mogelijk was. Honger noch kou kon hem deren. Na enkele uren bereikte hij een abdij, die hij al enkele keren leeggeplunderd had. Toen hij de zaal binnentrad, herkenden de monniken hem onmiddellijk. Zij riepen: 'De duivel, de duivel,' snelden naar hun cellen en sloten die af.

'Ieder haat mij en vlucht voor mij als voor een schurftige hond,' zuchtte Robert. Hij liep naar het altaar, knielde en riep: 'Mijn God en Schepper, heb medelijden met mij, arm, verloren mens. Wees mij, arme zondaar, genadig.'

Een der monniken hoorde dit. Hij waarschuwde de abt en de andere geestelijken en gezamenlijk gingen zij naar de kerk.

Robert bleef knielen en sprak: 'Ik heb er spijt over, eerwaarde heren, dat ik zoveel kwaad heb gedaan. Maar ik hoop, dat u in mij een berouwvolle zondaar wilt zien, die u smeekt geen kwaad met kwaad te vergelden maar hem te vergeven.' Hij kuste de zoom van de pij die de abt droeg en fluisterde:

'Hoogerwaarde heer, ik verzoek u mijn vader van mij te groeten en hem deze sleutel te overhandigen. Het is de sleutel van het huis, waarin ik met mijn metgezellen zoveel jaren heb gewoond. Ik heb hen neergeslagen om hen te belletten nog meer kwaad te doen. In het huis zijn de kostbaarheden opgestapeld die wij gestolen hebben. Ik hoop dat mijn vader ze aan de eigenaars terug zal willen geven en dat daarna het huis in brand gestoken zal worden.'

De volgende morgen vertrok Robert. Zijn zwaard en zijn ros liet hij achter in de abdij evenals zijn ridderkostuum en als een arme bedelaar trok hij te voet naar Rome.

De abt stelde zich met hertog Hubertus in verbinding en met de schatten in het huis werd gehandeld zoals Robert het verlangde.

8. Hoe Robert in Rome kwam en de paus om absolutie smeekte

Op Witte Donderdag kwam Robert als een haveloze zwerfver in Rome aan.

Dat is de dag, waarop de paus zelf ieder jaar de hoogmis in de kerk van de heilige Petrus opdraagt. Onstuimig drong Robert zich door de volksdrommen heen die de plechtigheid bijwoonden. Men wees hem terug, maar hij stoorde zich aan geen enkel bevel; men hield hem tegen, maar hij rukte zich los; men sloeg hem eindelijk, maar hij verdroeg het geduldig en baande zich een weg naar het altaar, waar de stedehouder Gods stond. Eindelijk was hij door de menigte heengekomen, alleen een kring van priesters scheidde hem nog van de paus. Toen wierp hij zich neer, boog zijn aangezicht in het stof en riep: 'Heilige Vader, erbarm u over mij.'

De pauselijke soldaten, door het gerucht opmerkzaam geworden, wilden hem verwijderen, maar de paus, onder de indruk van het vurig verlangen dat in de klank van die stem lag, zei tot de priesters en de bewakers: 'Laat deze man tot mij komen, want ik ontdek zijn oprechte vroomheid.'

De priesters traden terug, de wachters lieten hem los en er

ontstond een diepe stilte, omdat ieder wilde zien en horen wat er verder zou gebeuren.

Robert knielde neer voor de paus en riep: 'Heilige Vader! ik ben de allergrootste zondaar op aarde.'

De paus boog zich naar hem toe en vroeg: 'Mijn vriend, wat hebt gij mij te zeggen en waarom hebt ge zo'n verdriet?'

'Heilige Vader, ik smeeek u bij de woorden van Christus mijn biecht te horen en mij genadig te zijn. Wanneer gij mij niet vrijspreekt, ben ik voor eeuwig verloren. Ik heb zo schandelijk geleefd, dat ik een prooi van de satan moet worden, wanneer God aan mij geen wonderen verricht.'

Plotseling begreep de paus wie hij voor zich had. En hij vroeg: 'Mijn zoon, is uw naam misschien Robert?'

'Ik ben Robert, de verloren zoon van de vrome hertog Hubertus van Normandië.'

'Wanneer ge werkelijk een zo berouwvolle zondaar zijt als ge voorgeeft, dan kan u de vergiffenis voor uw schanddaden waarover de hele christenheid spreekt, wel geschonken worden, maar ik bezweer u bij de levende God, die even rechtvaardig als barmhartig is, dat ge nimmermeer enig mens schade berokkent of boosaardig behandelt.'

De omstanders waren bleek van schrik geworden, toen zij de naam Robert hadden gehoord. De paus gaf de zondaar gelegenheid zijn bekentenis te doen. En toen hij hoorde hoe de hertogin hem al voor zijn geboorte aan de duivel had overgeleverd, maakte de Heilige Vader een kruis en zei: 'Mijn vriend, ga naar een dorp, drie mijlen van hier, daar zult ge een vrome, door God gegrepen priester vinden. Belijd hem uw zonden en vraag hem u de boete op te leggen, die ge verdiend hebt. Hij is de heiligste man die op aarde leeft; gehoorzaam hem.'

'Alles, ook het allerzwaarste wil ik aanvaarden voor het heil van mijn ziel.'

Hij kuste de zoom van het priesterkleed en verliet de kerk.

9. Hoe Robert biechtte bij een vrome kluisenaar en welke boete hem werd opgelegd

De dag daarop bezocht Robert de priester naar wie de paus hem verwezen had. Hij bleek een grijsaard te zijn die in eenzaamheid en soberheid leefde en God diende.

'Ik ben een arme zondaar,' zei Robert, 'en de paus heeft mij

naar u gezonden om u mijn misdaden te belijden en u te vragen wat ik moet doen om Gods genade weer waard te worden.'

Hij bekende al zijn zonden en toen de priester hoorde wie hij was en welke vloek door de woorden van zijn moeder op hem rustte, maakte de eerwaardige grijsaard een kruis en sprak: 'Mijn zoon, ge blijft deze nacht bij mij; als God het wil, zal ik u morgen in de vroege zeggen wat ge te doen en te laten hebt.'

In de nacht lag Robert urenlang geknield voor het altaar. 's Morgens vond de heremiet hem ingesluimerd voor het kruisbeeld. Ook de kluizenaar had lang gewaakt en gebeden. En een stem had tot hem gesproken: 'Indien de zondaar Robert vergeving voor zijn zonden wil ontvangen, moet hij elke vermetelheid en duistere drang in zijn hart volledig doden. Daarom moet hij zich maken tot een voorwerp van spot en zonder ongeduld en klagen alles dragen wat de mensen hem aandoen. Hij moet zich gedragen als een stomme idioot en hij mag alleen maar eten wat hij de honden ontnemen kan. Bovendien moet hij in deze beklagenswaardige toestand volharden tot het God, onze Heer, goed voorkomt hem door een van de goddelijke dienaren te verheffen uit zijn vernedering. En hij mag noch troost van zijn medemenssen aanvaarden noch de heilige sacramenten ontvangen vòòr God het hem toestaat.' De stem zweeg en de heremiet ontwaakte. Hij viel op zijn knieën, dankte God en prees Hem om zijn wil zelfs deze gruwelijke zondaar genade te schenken na een periode van onthouding en boete.

In de kapel vond hij de slapende zwerver.

En hij zei: 'Sta op, mijn zoon, God heeft in mijn droom tot mij gesproken door de mond van een engel en Hij wil zich over u ontfermen, wanneer ge de boete draagt die Hij u oplegt.' Daarop vertelde hij hem de boodschap van de hemelse gezant.

Blijdschap vervulde het hart van de zondaar nu hij wist dat vergiffenis aan het eind van een zware beproeving hem wachtte. Hij kuste de hand van de vrome priester en ging heen om te doen wat hem bevolen was.

10. Hoe Robert als een dwaas leefde aan het hof van de keizer, bij de honden sliep en met hen het voedsel deelde

Robert ontdekte in Rome al spoedig welk lot hem wachtte. Terwijl hij mompelend en zich gedragend als een gek door de straten liep, bespotten de kinderen hem, ze scholden hem uit en trachtten hem boos te maken. Ze wierpen hem met modder, afgevallen fruit en oude schoenen en maakten zo'n lawaai, dat de mensen uit hun deuren kwamen om te zien wat er gebeurde. Het was in die dagen de gewoonte dat dwazen overgeleverd werden aan de hardvochtigheid van de mensen en het duurde niet lang of ook volwassenen begonnen de zwijgende krankzinnige te plagen en te mishandelen. Waar hij kwam beschimpte men hem. En het werd erger, toen men bemerkte dat hij alleen maar at wat hij van de honden stal en op straat sliep, hoe slecht het weer soms was.

Op een middag kwam hij in de nabijheid van het keizerlijk paleis: De deuren stonden open en hij liep naar binnen. Zonder dat iemand hem tegenhield, kwam hij in de grote zaal, waar de keizer met zijn hovelingen aan tafel zat. Weer gedroeg Robert zich als een dwaas. Nu eens liep hij langzaam, dan weer snel; hij rende, huppelde, stond een ogenblik stil en maakte voortdurend belachelijke gebaren.

De keizer zag hem, keek hem een poos aandachtig aan en zei toen tegen de stalmeester die naast hem zat: 'Dat schijnt mij de beste schildknaap die ik ooit gezien heb, maar ik geloof dat hij gek is; dat spijt mij buitengewoon, want hij is krachtig en welgebouwd en hij heeft een nobel gelaat, hoe zot hij het ook vertrekt. Laat hem eten voorzetten en roep hem hier.'

De stalmeester deed wat hem gelast werd. Robert naderde de keizer schroomvallig maar sprak geen woord. De vorst wees hem een bank aan en hij zette zich neer als iemand die niet weet wat hij doet. Men bood hem kostelijke spijzen aan, maar hij weigerde er iets van te nemen. Allen die het zagen, verwonderden zich en lachten hem uit.

Onder de tafel in de nabijheid van de keizer lag een hond, die zijn wonden likte. De keizer wierp hem een been toe. Nauwelijks had de waanzinnige dit gezien of hij gleed van de bank en rustte niet voor hij de hond het been had ont-futseld. Toen wierp de keizer een andere hond een stuk brood toe en daarmee gebeurde precies hetzelfde; in een

hoek van de eetzaal knaagde Robert aan het bot en het brood verslond hij zo gulzig alsof hij half verhongerd was. De keizer zei lachend: 'Dat is wel de grappigste malloot die ik ooit gezien heb. Ik geloof dat hij alleen wil eten wat hij van de honden afneemt.'

De gasten maakten er een spelletje van: ieder wierp een deel naar de honden en telkens weer probeerde Robert een portie te bemachtigen.

Het duurde niet lang of alle honden beschouwden hem als hun gelijke. Vooral de lievelingshond van de keizer was erg op hem gesteld. Toen het dier 's avonds onder de trap kroop voegde Robert zich bij hem. De keizer kreeg medelijden met de zonderling en beval zijn dienaren een bed neer te zetten naast de slaapplaats van de hond. Maar het bleek al gauw dat Robert daar niet op gesteld was. Hij was pas tevreden toen de dienaren voor de hond een breed stroleger maakten, waarop ook plaats was voor hem. Dáár sliep hij voortaan. En hij leste zijn dorst aan de bron in de tuin naast de grote zaal.

11. Hoe de Saracenen op aansporing van de boze hofmaarschalk de keizer aanvielen

Zeven jaren gingen voorbij en er was geen verandering te bespeuren in de positie van Robert de duivel. Voor ieder was hij een onschuldige dwaas, die schimp en spot verdroeg, als een onnozel wezen door de gangen van het paleis dwaalde, met een stokje tikkend tegen de wanden en die alleen maar zinneloze klanken uitstiet. De hond, waarmee hij bed en voedsel deelde, was zijn trouwe makker geworden en volgde Robert overal waar hij ging.

De keizer, in wiens paleis Robert woonde, had een dochter, een liefelijk meisje, dat in haar kinderjaren door een plotse-linge schrik de spraak verloren had. De hofmaarschalk van de keizer, een machtig, rijk en stoutmoedig man, koesterde de wens haar te huwen; haar vader echter die haar niet met een van zijn vazallen wilde verbinden, had zijn aanzoek afgeslagen. Hij voelde zich daardoor beledigd en gekwetst in zijn ijdelheid en nam heimelijk het vermetele besluit tegen zijn heer in opstand te komen en wraak te nemen. Daarom trok hij zich met al zijn schatten terug op een van zijn burchten en wierf manschappen voor een groot en sterk

bewapend leger. Ook verbond hij zich met de ervvijanden van het christendom: de Saracenen, die te allen tijde bereid waren hun gezag uit te breiden ten koste van hen die Christus dienden. Aan het hoofd van een enorme legermacht rukte de hofmaarschalk op tegen de keizer. Grote onrust en ontsteltenis heersten in het keizerlijk paleis, terwijl naast de vrees voor de onbarmhartige heidenen ook de afschuw om het verraad, dat door een der voornaamste edelen uit het land werd gepleegd, het elan verlamde.

De keizer liet in allerijl de stad versterken en ontbood zijn baronnen, hij spoorde hen aan dapper te strijden tegen de vijanden van het christendom en de afvallige ridder, die zich om God noch gebod bekommerde. Geestdriftig juichten de leenmannen van de keizer hem toe en allen volgden hem, toen hij aan het hoofd van zijn leger de stad verliet.

Wonderen van dapperheid verrichtten de christenen. Maar de vijandelijke macht was zó sterk dat de keizer de strijd dreigde te verliezen. Toen greep God in.

12. Hoe Robert op Gods bevel de Saracenen overwon

Op de dag van de veldslag ging Robert zoals zijn gewoonte was naar de bron in de tuin om te drinken. Daar hoorde hij plotseling een stem: 'Robert, God gebiedt u door mijn mond onmiddellijk het paard te bestijgen en de wapenrusting aan te trekken, die ge hier voor u ziet. Hij wil dat ge de keizer gaat helpen.' Robert keek op en zag naast de bron een sneeuwwit ros staan en op de rug van het dier lag een stalen harnas met helm, schild, lans en zwaard van glanzend metaal. Zonder zich te bedenken gespte Robert deze uitrusting aan, sprong op het paard en rende naar de plaats waar nog altijd gestreden werd.

Terwijl dit alles gebeurde, stond de stomme dochter van de keizer voor een venster van het paleis, waardoor zij alles kon zien, de engel die gesproken had, de dwaas die zij zo goed kende en die zij zeer genegen was, de ridderlijke tooi en het edele paard. Als zij had kunnen spreken, zou zij alles aan haar moeder of haar kamenier hebben verteld, want groot was haar verwondering.

Robert bereikte het slagveld en bemerkte daar dat het leger van de keizer wankelde. Hier en daar vluchtten al kleine afdelingen van de christelijke krijgsmacht. De witte ridder

aarzelde geen moment. Hij stortte zich in het dichtst van het gedrang en vooral daar waar de christenen ver in de minderheid waren. Zo heftig streed hij, dat de Saracenen uit de voorhoede vluchtten en ook de troepen achter hen meesleurden. Binnen enkele uren was de strijd beslist: de keizer had de overwinning behaald.

De christenen vervolgden de ordeloze benden die voor hen uitstoven als het kaf in de wind. Maar Robert wendde de teugel; hij reed terug naar de bron, legde zijn wapenrusting op de rug van zijn paard en onmiddellijk verdween het dier; niemand wist waar het gebleven was. De vermoede 'duivel' zocht het hok onder de trap op en sliep in met het hoofd op de lievelingshond van de keizer. Hij was licht aan het gezicht verwond, maar overigens ongekwetst uit de slag teruggekeerd.

Weer had de dochter van de keizer alles gezien wat in de tuin bij de bron was geschied, maar zij kon er met niemand over spreken.

's Avonds kwam als iedere dag, Robert met de hond de eetzaal binnen. Hij gedroeg zich als altijd vreemd en gesloten. De keizer bemerkte dat hij gekwetst was en wond zich daarover op.

'Welke booswicht heeft deze man, terwijl wij streden voor onze onafhankelijkheid, kwaad gedaan? De dader heeft daardoor zwaar gezondigd, want deze onnozele is een voorbeeld van deemoed en zachtmoedigheid.'

Er kwam geen antwoord en het gesprek richtte zich op de strijd tegen de Saracenen en de verraderlijke hofmaarschalk. Allen waren het er over eens dat de overwinning te danken was aan de geheimzinnige witte ridder. Knechten, die in zijn nabijheid hadden gestreden, roemden zijn onverschrokkenheid en zijn bovenmenselijke kracht. En de keizer zei: 'Hij mag wezen wie hij wil, het is zeker dat wij zonder zijn tussenkomst verslagen zouden zijn. Hij is de dapperste ridder die ik ooit heb gezien.'

Het stomme meisje stond plotseling op greep haar vader bij de arm en wees op Robert, die op de grond lag en met de honden speelde. De keizer begreep haar niet en vroeg aan haar kamenier, die haar het best van allen kende, wat haar bedoeling was.

'Ik vermoed,' aldus de kamenier, 'dat zij de dwaas houdt voor de ridder met het witte schild.'

Een luid gelach volgde op die woorden.

En de keizer zei boos: 'Ik heb u in dienst genomen om mijn dochter op te voeden en niet om haar van onzin te verdenken.' Getroffen door deze bittere woorden sprong de dochter op; tranen welden haar in de ogen en zij snelde de eetzaal uit. Verwonderd keek de keizer haar na.

13. Hoe Robert ten tweeden en ten derden male de Saracenen bestreed

Het duurde niet lang of de heidenen hadden mede op aansporing van de hofmaarschalk een nieuw leger bijeengebracht met de bedoeling wraak te nemen. Hun macht was groter dan de vorige keer en zeker zou de keizer de slag verloren hebben als Robert hem niet opnieuw te hulp was gekomen, het witte schild aan de linkerarm en de blinkende lans in de rechtervuist. In tomeloze woede drong hij de rijen van de vijanden binnen en dodelijk verschrikt wierpen zij hun wapens weg en vluchtten in paniek. De volgelingen van de keizer trachtten tevergeefs te ontdekken wie die geheimzinnige ridder toch was; maar slechts de stomme dochter van de keizer, die uit haar kamer de tuin met de bron kon overzien wist de oplossing van het raadsel. Na de boze woorden van de keizer waagde zij het echter niet haar ontdekking bekend te maken.

Voor de derde keer rukten de Saracenen op. Zij hadden de resten van hun verslagen leger versterkt met troepen uit hun eigen vaderland en namen zich voor dòòr te vechten tot zij de overwinning hadden behaald.

De keizer sprak zijn baronnen toe.

'Het is de wil van God dat wij de heidenen verslaan. Tweemaal heeft Hij ons de witte ridder gezonden die niemand kent, maar die onoverwinnelijk blijkt te zijn. Of hij een engel is of een sterveling doet niet ter zake: wij zijn hem de grootste dankbaarheid verschuldigd. Daarom vraag ik u na te gaan wie deze afgezant van de hemel is en te onderzoeken waar hij blijft als de zegepraal ons is. Omringt hem vòòr hij verdwijnen kan en brengt hem vòòr mij.

De veldslag was minder snel beslist dan de vorige keren. Maar opnieuw was het de witte ridder die de afloop bepaalde. En weer wist hij te ontkomen zonder herkend te zijn. Alleen het stomme meisje, dat hem lief gekregen had, wist

wat er gebeurd was; zij zag dat hij een speerpunt uit zijn dijbeen haalde en die onder een steen verborg. En ook dat hij de wonde waste en verbond; hoe graag had zij het zelf gedaan! Er was één ding dat zij niet wist: de wonde was niet toegebracht door een Saraceen, maar door een ridder van de keizer, die Robert had willen tegenhouden om aan de weet te komen wie hij was.

Kort tevoren had de ridder die Robert had verwond, aan de keizer verteld, dat de witte ridder geen engel, maar een wezen van vlees en bloed was: 'Ik wilde hem tegenhouden, maar het lukte niet; tijdens de strijd heb ik hem aan het been gewond en mijn lanspunt is in zijn dij blijven zitten. Duide-lijk zag ik het bloed te voorschijn komen, maar hij zei geen woord. Ik hoop, dat God mij zal vergeven. Maar u raad ik aan, edele keizer, dat ge overal in het land bekend laat ma-ken, hoe de witte ridder aan zijn been is gewond en dat hij door de keizer wordt opgeroepen aan het hof te verschijnen. Belooft hem de helft van uw keizerrijk - hij heeft het in ieder opzicht verdiend.'

Deze raad hoorde de keizer met grote instemming. Hij gaf bevel deze boodschap in iedere stad en in elk dorp door herauten te laten omroepen en voegde er aan toe, dat de ridder zijn dochter tot vrouw zou krijgen; bovendien zou hem alle kwaad dat hij vroeger tegen de keizer had bedre-ven, worden vergeven.

14. Hoe de hofmaarschalk zich uitgaf voor de ridder die de Sara-cenen had verslagen

Toen deze proclamatie van de keizer algemeen bekend was geworden, besloot de hofmaarschalk door list te bereiken wat geweld hem niet verschaft had. Hij liet een witte wapenrusting maken, kocht een wit paard en bracht zich-zelf een bloedige wond in het dijbeen toe. Daarna reed hij met groot gevolg naar Rome, waar de keizer hem in de troonzaal ontving. Toen die de verrader herkende, keek hij verbaasd, en vooral toen de maarschalk zei: 'Heer keizer, ik ben degene die u drie keer in de strijd tegen de Saracenen heeft bijgestaan en uw vijanden heeft verslagen.'

'Hoe nu,' riep de keizer, 'men heeft mij het tegendeel ge-zegd: ge hebt verraad gepleegd en de Saracenen tegen ons opgehitst.'

De leugenaar antwoordde: 'Ik geef toe dat ik, verblind en beledigd, de Saracenen heb geholpen toen zij het land binnenvielen. Maar het duurde niet lang of mijn geweten klaagde mij aan en ik probeerde goed te maken wat ik misdreven had. Ik wist dat ge mij niet goed gezind waart en waagde het dus niet mij openlijk bij uw leger aan te sluiten. Daarom kwam ik in de vermomming, waarin ge mij driemaal hebt gezien. Pas toen ik uw oproep gehoord had, vatte ik moed: u hebt beloofd de witte ridder alles te vergeven wat hij vroeger tegen u misdreven heeft. Aanschouw de wonde die een van uw ridders mij in het dijbeen heeft toegebracht en zie hier ook de punt van de lans die in de wonde is blijven steken.' Hij toonde de wonde en haalde de speerpunt te voorschijn. De ridder die de wonde had veroorzaakt, bemerkte onmiddellijk dat dit de echte punt niet was, maar hij vreesde de hofmaarschalk en durfde niets te zeggen.

15. Hoe de boosheid van de hofmaarschalk verijdeld werd en Robert in ere werd hersteld

Intussen leed Robert heftige pijnen, maar had geen ander geneesmiddel dan het speeksel van de hond, die zijn wond lekte. Hij was vervuld van berouw en haakte naar Gods barmhartigheid. Daarom dacht hij er niet over zich bekend te maken; hij beschouwde zijn heldendaden als waardeloze gebeurtenissen en streefde noch naar eer noch naar de liefde van de keizersdochter. En hij was niet boos over het feit dat een ander zich het loon toeëigende dat hem toekwam. Aan de grijze kluizenaar, die Robert vele jaren geleden boete had opgelegd, verscheen een engel, die hem beval onmiddellijk naar Rome te vertrekken, Robert op te zoeken en hem te verkondigen dat God hem zijn zonden volledig vergeven had en hem de last wilde afnemen, die hij al die tijd trouw en geduldig had gedragen. De engel vertelde de heremiet alles wat er met Robert was gebeurd en ook hoe God Robert had gebruikt als een werktuig voor zijn toorn tegen de heidenen.

De kluizenaar ontwaakte, dankte God en spoedde zich naar Rome om daar Robert bij de honden te zoeken.

Kort tevoren had de hofmaarschalk van de keizer geëist dat deze zo spoedig mogelijk zijn gelofte gestand zou doen en

hem de helft van het rijk alsmede de hand van zijn dochter zou afstaan. Met grote tegenzin deelde de keizer het stomme meisje mee dat ze de verrader moest huwen. Zij was wanhopig, want zij alleen wist dat de hofmaarschalk een schandelijke leugenaar en bedrieger was en dat Robert de Saracenen had verslagen. Maar zij kon niets zeggen en zij wist dat niemand haar geloven zou, wanneer ze door gebaren wilde uitdrukken wat zij niet in woorden kon weergeven. Zij kon dus niet weerstreven, liet zich zonder meer in haar bruidsgewaad hullen en trad aan de arm van haar vader en gevolgd door edelen en jonkvrouwen de kerk binnen. Zelden of nooit had men een zò bedroefde bruid gezien; zij was als een offerlam, dat naar het altaar werd gesleept. Ook de hofmaarschalk kwam met groot gevolg de kerk binnen en zag er even vrolijk uit als de bruid verdrietig was. Hij bekommerde zich niet om het leed van de jonge vrouw; hem was het alleen te doen om schoonzoon van de keizer te worden.

Bruidegom en bruid stonden voor het altaar met naast hen de keizer en alle heren en vrouwen van het hof en de bisschop maakte zich gereed het huwelijk in te zegenen, toen God plotseling een wonder liet geschieden. Het meisje, dat van kindsbeen af stom was geweest, begon te spreken.

'Mijn heer en vader, geloof om Godswil de beweringen van deze onbeschaamde booswicht niet; hij is een leugenaar! Niet hij heeft in de veldslagen tegen de heidenen de heldendaden verricht, waarop hij zich waagt te beroemen en waarvoor gij hem nu belonen wilt; niet hij is de ridder met de blinkende wapenrusting en het sneeuwwitte paard. Deze ridderlijke held is een ander; ik ken hem zo waar als het barmhartige God in de hemel is die mij terwille van deze vrome held op dit ogenblik de spraak heeft teruggegeven.

Dank Hem die dit wonder aan mij verricht heeft en kom met mij, opdat ik u het onweerlegbare bewijs geef dat niemand anders de held is geweest in de strijd tegen de ongelovigen dan hij, die u, mijn vader verplicht zijt te verheffen uit de schande in de eer, uit de smaad in de heerlijkheid.'

Toen de keizer en alle aanwezigen deze woorden hadden gehoord uit de mond van de jonkvrouw, die zoveel jaren gezwegen had, zonken zij op de knieën neer en eerden God, die zò de waarheid aan het licht bracht. Terwijl zij hun ge-

bed uitspraken, vluchtte de hofmaarschalk, sprong op zijn paard en draafde weg.

Het meisje voerde de gasten en haar vader naar de tuin en liet de zware steen oplichten, waaronder Robert de speerpunt had verborgen. De ridder die de wonde had toegebracht, erkende nu dat het een stuk van zijn wapen was en liet zien dat dit afgebroken gedeelte paste aan de schacht die hij in handen hield. En nu vertelde de jonkvrouw, hoe zij er getuige van was geweest, dat hij die als een dwaas in het paleis rondwaalde, Gods werktuig werd bij de bestraffing van de heidenen en de gevloekte verrader.

Robert bleef zich gedragen als een zot, toen de keizer met zijn gevolg hem kwam bezoeken in het hok onder de trap, waar hij bij de honden sliep. Maar juist op dat moment naderde de heremiet, die de goddelijke boodschap overbracht en aan ieder bekend maakte dat de dwaas niemand anders was dan Robert van Normandië, die als Robert de duivel veel kwaad had gedaan onder invloed van de onvoorzichtige belofte, eenmaal door zijn moeder afgelegd, maar tot inkeer was gekomen, boete had gedaan en tenslotte in Gods genade was aangenomen.

Robert boog het hoofd en dankte God voor zijn redding. Toen vroeg hij de keizer hem een paard en wapenrusting af te staan, zodat hij onmiddellijk naar Normandië kon rijden om daar goed te maken wat hij vroeger misdaan had. 'Ik ben bereid' – aldus de keizer – 'u te schenken wat ik de ridder met het witte schild heb beloofd: de helft van mijn rijk en de hand van mijn dochter.'

'Het enige wat ik begeerde, heb ik ontvangen: de vergiffenis van God. En vòòr alles wil ik naar het land rijden waar ik geboren ben.'

'Zo ga met God,' sprak de keizer.

Enkele uren later reed de man, die men eenmaal de duivel noemde, de poort van Rome uit, maar hij wist niet dat het meisje in stilte weende, omdat hij haar en het keizerrijk versmaad had.

16. Hoe Robert met de dochter van de keizer trouwde, hoe hij met de hofmaarschalk afrekende en hoe het hem verder ging

Nacht en dag reed Robert voort in de richting van Normandië. Maar nog voor hij het vaderland had bereikt, verscheen

hem in de droom driemaal een engel, die sprak: 'Keer terug, Robert, want het is Gods wil dat ge trouwt met de dochter van de keizer in Rome. Zij is een vrome en deugdzaam jonkvrouw, die u innig liefheeft en u kinderen wil schenken aan wie God en de mensen vreugde hebben en die de kerk en alle noodlijdenden zal beschermen.' Na de eerste aanmaning gehoorzaamde Robert niet: wel had hij behagen in het meisje, maar hij voelde zich nog een onwaardige. Doch na de derde boodschap aarzelde hij niet langer en reed terug naar Rome.

Ook aan de keizer was de engel drie keer verschenen. Hem was meegedeeld dat Robert op weg was naar de eeuwige stad. Dus reed de keizer met zijn dochter en een groot gevolg hem tegemoet. Nog diezelfde dag werd het huwelijk in de kerk van de heilige Petrus voltrokken.

Met zijn jonge vrouw reed Robert naar Normandië, waar hij hoorde dat zijn vader gestorven was maar dat zijn moeder nog leefde. Zij regeerde zo goed mogelijk en had veel verdriet over het feit dat een van haar leenmannen weigerde haar te gehoorzamen. Robert overviel zijn slot, nam hem gevangen en maakte hem onschadelijk.

Enkele jaren leefde men in vrede. Toen ontving Robert een boodschap van zijn schoonvader, de keizer van Rome, die hem berichtte dat de hofmaarschalk hem opnieuw bedreigde. Onmiddellijk trok hij met een Normandisch leger naar het zuiden maar hij kwam te laat: Rome was gevallen en de keizer vermoord.

Robert rustte niet vòòr hij de keizer gewroken had; in een tweegevecht werd de hoogmoedige en eerzuchtige verrader gedood.

De inwoners van Rome drongen er op aan dat Robert zich tot keizer van de eeuwige stad zou laten kronen; hij weigerde. Jarenlang regeerde hij als een vader over Normandië; na de dood van zijn moeder en zijn vrouw trok hij zich terug in een klooster en leefde als een heilige.

Zijn zoon, Willem de Veroveraar, huwde met Mathilde van Vlaanderen. Hij werd in 1066 - na de slag bij Hastings - koning van Engeland. Mathilde liet als aandenken aan deze slag een tapijt weven. Dit tapijt hangt nu in een museum in Bayeux. Het is gekend als 'La tapisserie de Bayeux'. Op dit tapijt is boven het strijdgewoel de komeet van Haley afgebeeld. Zij was in de maanden voor de veldslag zichtbaar.